

ZAGADNIENIA GOSPODARCZE

w świetle prasy i literatury ekonomicznej zagranicą

Nr 6

Rok V

S p i s r z e c z y :

Organizacja Finansowej Kontroli Inwestycji str. 1	Finansowanie Budownictwa Przemysłowego - opracowane przez kolektyw autorski pod kier. I. D. Szera r. 1947 - fragment Rozdz. II, § 1
Czynności Kontrolne Banku Przemysłowego na Podstawie Analizy Sprawozdawczości oraz Inspekcji Budowy str. 4	ditto - Rozdział XX
Zadania Finansowej Kontroli Inwestycji w Okresie Nowego Planu Pięcioletniego str. 22	ditto - Rozdział II, § 2
P. PODSZIWALENKO - Prezes Zarządu Prombanku ZSRR. - O Wzmocnienie Kontroli Finansowej w Budownictwie str. 29	Sowietskije Finansy Nr 3 z dnia 30. III. 1949 r.

ORGANIZACJA FINANSOWEJ KONTROLI INWESTYCJI.

Bank Przemysłowy, finansuje budownictwo tylko takich obiektów, które są związane do planu gospodarki narodowej i tylko w granicach przyznaných dotacji, przedłożeniu wymaganej dokumentacji (projektów i kosztorysów) oraz proporcjonalnie do faktycznie wykonanej wielkości robót, obliczonej według cen kosztorysowych.

Państwo za pośrednictwem Banku Przemysłowego prowadzi systematyczną kontrolę, sprawdzając, czy środki przyznane na budownictwo, wydatkuje się zgodnie z ich przeznaczeniem i oszczędnie.

Bank Przemysłowy prowadzi operacje rozrachunkowe, związane z finansowaniem budownictwa, a w szczególności - operacje rozrachunkowe zleceńbiorczych organizacji budowlanych i montażowych, biur projektów i studiów oraz organizacji geologiczno-poszukiwawczych. Nadto, Bank Przemysłowy dostarcza krótkoterminowych kredytów zleceńbiorczym organizacjom budowlanym, a także kredytuje dostawy importowanych przedmiotów wyposażenia technicznego i materiałów budowlanych.

Bankowi Przemysłowemu powierzono również kontrolę przestrzegania w budownictwie należytej dyscypliny w rozumieniu ścisłego stosowania się do zatwierdzonych projektów, kosztorysów, planów i zasad gospodarki finansowej. Bankowi Przemysłowemu przysługuje prawo (bez ingerowania do operacyjno-gospodarczej działalności na budowie) przeprowadzania inspekcji budów i organizacji zleceńbiorczych, wykonywania kontrolnych obmiarów wykonanych robót, wglądu do wszystkich potrzebnych dokumentów, otrzymywania bilansów oraz innych obowiązujących budowę okresowych i rocznych sprawozdań.

x) Finansowanie Budownictwa Przemysłowego (Finansowanie przemysłennowo Stroitielstwa) opracowane przez kolektyw autorski, pod kierunkiem J.D.Szera rok 1947, fragment Rozdziału II, § 1.

Wszystkie rodzaje kontroli finansowej, prowadzonej przez Bank, mają na celu zabezpieczenie wykonania planów budowy, wpojenie zasad rozrachunku gospodarczego, obniżenie kosztów własnych produkcji budowlanej oraz rentowność zleceńbiorszych organizacji budowlanych.

Bank Przemysłowy kontroluje :

- a) zaopatrzenie budowy w wymagane dokumentację projektowo-kosztorysowa;
- b) kosztorysy oraz kalkulacje kosztorysowo-finansowe - aby nie dopuścić do wydatków zbędnych, ani też do przekroczenia obowiązujących norm i taryf;
- c) wykonanie planów robót kapitalnych (inwestycji oraz planów przekazywania gotowych obiektów do użytku; wykorzystanie środków według ich przeznaczenia i zgodnie z planem gospodarki narodowej;
- d) dokumenty oraz rachunki za wykonane roboty; przeprowadza kontrolne obmiary;
- e) płać na budowach, żeby nie dopuścić do przekroczenia ustalonego funduszu płać;
- f) wydatkowanie środków na potrzeby administracyjno-gospodarcze, aby zapobiec przekroczeniu zatwierdzonych kosztorysów;
- g) ceny materiałów budowlanych i wyposażenia technicznego, a żeby nie dopuścić do przekroczenia obowiązujących cen.

Obok tego Bank Przemysłowy :

1. kontroluje stan i przyczyny powstawania zadłużenia dłużniczego i wierzycielskiego, domagając się ich likwidacji;
2. pilnuje prawidłowego podziału środków obrotowych pomiędzy organizacje zleceńbiorsze;
3. współdziała w ujawnieniu i mobilizacji wewnętrznych zasobów oraz w zbywaniu zbędnych wartości materiałowych.

Narzędziem, za pomocą którego Bank Przemysłowy realizuje swe funkcje, ^{kontrolne} jest również kredyt krótkoterminowy, udzielany organizacjom budowlanym w postaci pożyczek zwrotnych, przeznaczonych głównie na zaspokojenie ich potrzeb sezonowych.

Bankowi Przemysłowemu przysługuje prawo stosowania finansowych sankcji, zawieszania finansowania budowy w tych wypadkach, gdy stwierdzona zostanie niegospodarność, jaskrawa dysproporcja pomiędzy wydatkami, a stopniem wykonania programu, nielegalne zużycie środków obrotowych na budowie oraz inne grube przekroczenia dyscypliny finansowej.

Jednocześnie, w stosunku do tych przedsiębiorstw, które dobrze wypełniają plan, zarówno pod względem wielkości robót jak i kosztów, oraz dobrze zorganizowały swoją gospodarkę finansową, Bank może stosować system finansowej zachęty.-

CZYNNOŚCI KONTROLNE BANKU PRZEMYSŁOWEGO NA PODSTAWIE
ANALIZY SPRAWOZDA CZŁOŚCI ORAZ INSPEKCJI BUDOWY.^{x)}

§ 1. Ogólne zadania akcji kontrolnej Banku Przemysłowego
(Prombanku)

Jednym z głównych zadań Banku Przemysłowego, jak to wynika z poprzednich rozdziałów, jest kontrola finansowa, polegająca na sprawdzaniu, czy środki państwowe, przeznaczone na budowę, zostały zużyte zgodnie z planem gospodarki narodowej oraz z założeniem jak największej wydajności. W pracy tej Bank Przemysłowy stosuje dwa zasadnicze rodzaje kontroli: kontrolę wstępną, (prewencyjną) oraz kontrolę następczą w toku akcji budowlanej.

Kontrolę wstępną, prewencyjną, przeprowadza się przed wypłatą środków, przeznaczonych na budowę. Polega ona na sprawdzeniu faktu istnienia i treści dokumentów, przedkładanych przez inwestorów, na mocy "Przepisów", a w szczególności planów robót, wykazów sporządzonych według wzoru Nr 6 o wykonaniu projektów i kosztorysów, aktów i rachunków za wykonane prace, limitów na wydatki administracyjno-gospodarcze, zastosowania cen maksymalnych na materiały i wyposażenie techniczne i t.p. Kontrola ta umożliwia Bankowi właściwe wypłacanie środków na budowę.

Kontrola następcza, polega na sprawdzeniu, jak wydaje się środki, wypłacane przez Bank na prace budowlane, czy przestrzega się zasady oszczędności oraz jaki pożytek dla gospodarki narodowej przynosi wydawanie tych środków. Kontrola wstępna oraz późniejsza kontrola następcza są ze sobą wzajemnie powiązane, jedna dopełnia drugą. Tak np. przedkładane do wypłaty rachunki za wykonane roboty oraz protokoły zdawczo-odbiorcze sprawdza się w trybie kontroli wstępnej: czy nie obejmują one prac nie wykazanych w spisie tytułów inwestycyjnych, czy wymienione roboty oraz ich koszt

x) Finansowanie Budownictwa Przemysłowego (Finansировanie promyslennowo Stroitelstwa) opracowane przez kolektyw: autorski, pod kierunkiem I.D. Szera rok 1947, Rozdział XX.

odpowiadają ~~celem~~ jednostkowym, uzgodnionym z Bankiem; czy właściwie są obliczone koszty ogólne i t. p.

W ten jednak sposób nie da się sprawdzić, czy w przedłożonych do wypłaty rachunkach są właściwie wykazane rozmiary wykonanych robót, czy słusznie obliczono koszty ogólne. Dlatego Bank Przemysłowy w trybie kontroli następczej przeprowadza obmiary kontrolne, sprawdzając na miejscu, na budowie, słuszność podanych obliczeń. Ujawniają się przy tym niedokładności przy budowie. Umożliwia to zapobieganie podobnym usterkom w przyszłości, kiedy będziemy sprawdzali w trybie kontroli wstępnej nadesłane nam później dokumenty i rachunki. W ten sposób kontrola następcza, przez stosowanie kontrolnych obmiarów na miejscu, wiąże się ściśle z kontrolą wstępną i stanowi jej dopełnienie. Wiążą się one także i na innych odcinkach, a w szczególności przy sprawdzaniu wydatków z funduszu płacy, kosztów ogólnych i wydatków administracyjno-gospodarczych i t. d. Dla tego w Banku Przemysłowym akcją kredytową organizuje się w ten sposób, że z reguły ci sami pracownicy przeprowadzają zarówno kontrolę wstępną jak i następczą na przydzielonych im budowach i organizacjach zleceniobiorczych.

Kontrolę następczą Bank przeprowadza drogą dokładnej analizy sprawozdawczości oraz inspekcji na budowie lub w organizacji zleceniobiorczej.

§ 2. Czynności kontrolne, oparte na analizie sprawozdawczości budów oraz przedsiębiorstw budowlanych.

Kierownictwo budów lub organizacje zleceniobiorcze przedkładają w ustalonej formie i przewidzianych terminach sprawozdania (rachunkowe) z wyników swojej produkcyjnej i finansowej działalności zarówno swym organizacjom nadrzędnym jak i oddziałom Banku Przemysłowego, finansującym daną inwestycję. Właściwie prowadzona sprawozdawczość ma w budownictwie niezmiernie ważne znaczenie ogólnogospodarcze. W. I. Lenin powiedział, że "Dobrze postawiona sprawozdawczość jest rzeczą zasadniczą we wszystkich resortach i w najróżnorodniejszych instytucjach". Sprawozdawczość - to jedno z najważniejszych narzędzi, niezbędnych w dziele kierowania budową oraz kontrolowania jej przebiegu i kosztów, w sprawie przestrze-

gania planowej, kosztorysowej i finansowej dyscypliny, w wynajdywaniu i uruchamianiu wewnętrznych rezerw i zasobów. Zasadnicze wymaganie, jakiemu powinna odpowiadać sprawozdawczość każdej budowy i każdego przedsiębiorstwa budowlanego - to dokładność. Sprawozdawczość tylko wtedy jest prawidłowa i odpowiada wymaganiom gospodarki socjalistycznej, kiedy staje się wiernym odbiciem rzeczywistego stanu rzeczy na budowie.

Tow. Stalin w swoim referacie na XIV zjeździe partii stwierdził, że wszelka " próba dostosowania liczb do tego lub innego zgóry powziętego założenia - jest przestępstwem o charakterze kryminalnym".

Pierwszorzędnej wagi zadaniem Banku Przemysłowego jest dopilnowanie terminowego przedkładania mu sprawozdań przez kierownictwa budowⁱorganizacje zleceńobiorcze, sprawdzanie ich prawidłowości oraz systematyczne i staranne ich analizowanie. Analizie sprawozdawczości przypada niezmiernie ważne miejsce wśród kontrolnych czynności Banku. Przy pomocy analizy sprawozdawczości Bank może czuwać nad wykonaniem planów robót, oddawaniem obiektów do eksploatacji, kosztami własnymi budowy i ich zasadniczymi elementami jak materiały, płace, koszty ogólne oraz wydatki administracyjno-gospodarcze i t.p. Jednakże analiza sprawozdawczości dać może pożądane wyniki tylko wtedy, gdy się ją przeprowadza we właściwym czasie, systematycznie i dostatecznie głęboko. Taka właśnie analiza sprawozdawczości pozwala:

być zawsze dobrze poinformowanym, jak są wypełniane ilościowe i jakościowe wskaźniki planu finansow~~anej~~ budowy;
domagać się w trybie operacyjnym usunięcia ujawnionych przy budowie wad oraz naruszenia kosztorysowej i finansowej dyscypliny; zapobiegać możliwości przerw w wykonywaniu inwestycji i marnotrawienia środków; **wyznaczać we właściwym czasie i trafnie** obiekty i sprawy, wymagające inspekcji w terenie.

Analizę sprawozdawczości należy prowadzić w następujących, powiązanych ze sobą, trzech głównych kierunkach:

- 1) wykonania planów robót inwestycyjnych i oddawania obiektów do uruchomienia - sprawozdawczość budowⁱ, prowadzonych sposobem gospodarczym, według wzorów Nr 21-ks, 24-ks i 27-ks, sprawoz-

dawczość organizacji zleceńbiorczych - według wzorów Nr Nr 26-ks i 27-ks; przy analizie wykonania planu robót inwestycyjnych można uwzględnić także sprawozdawczość tych budów i organizacji budowlanych, które składają rachunki tylko swoim instancjom nadrzędnym /wzór Nr Nr 25-ks, 29-ks/;

- 2) Koszt własny budowy - sprawozdawczość według wzoru Nr Nr 23-ks, 24-ks, 26 -ks i 28-ks;
- 3) Stan gospodarki finansowej na budowie i w organizacjach zleceńbiorczych, jak również wykonanie planu mobilizacji zasobów wewnętrznych - sprawozdawczość budowy - według wzoru Nr 35-ks, a organizacji budowlanych - według wzoru Nr 36-ks.

Analizując sprawozdawczość, która ma zobrazować stopień wykonania planów robót inwestycyjnych oraz przekazania wykończonych obiektów do użytku, należy stwierdzić co, następuje:

1. W jakim stopniu tempo budownictwa zapewnia wykonanie planu rocznego i kwartalnego dla całości robót zaplanowanych oraz dla poszczególnych rodzajów robót i obiektów. Przeanalizowanie danych w przekroju poszczególnych rodzajów robót ważne jest z tego względu, że niewykonanie planu w jednej grupie robót kosztem wykonania z nadwyżką w innej grupie może wytworzyć dysproporcje w wykonaniu całego planu i tym samym zahamować normalny tok prac budowlanych. To zaś zjawisko, z kolei świadczyć będzie o tym, że albo na budowie brak dobrego harmonogramu albo - że się go nie przestrzega. Weźmy taki przykład: na 1 października wykonano plan roczny w 75 %, - jednakże w niektórych rodzajach robót kapitalnych wykonanie nie jest równomierne: w dziale "robót innych" i zakupów - w 85 %, przy przedmiotach wyposażenia technicznego, wymagających montażu, - w 80 %, przy robotach budowlanych - tylko w 60 %, a przy montażowych - ledwo w 55 %, - czyli w stopniu znacznie niższym od ogólnego procentu wykonania planu;
2. Czy zasoby - ludzkie i materiałowe - koncentruje się na obiektach ważniejszych i czy istniejące tempo robót zapewnia wykonanie planu uruchomienia przewidzianych obiektów. Można to stwierdzić przez porównanie procentu wykonania planu robót przy tych ważniejszych obiektach z ogólnym procentem wykonania robót na budowie jako całości. Naprzykład: plan robót inwestycyjnych na 1.X. wykonano w całości w 75 %, przy poszczególnych zaś obiek-

tach wykonano go w sposób następujący: w oddziale mechanicznym - w 80 %, w odlewniczym - w 70 %, w energetycznym - w 50 %; widzimy więc pewne zahamowanie w dziale odlewniczym, a szczególnie jaskrawe - w energetycznym; tymczasem to ostatnie zahamowanie może wstrzymać uruchomienie robót dwóch innych oddziałów.

3. Czy plan realizuje się zgodnie z celowym przeznaczeniem obiektów przemysłowych, mieszkaniowych, komunalnych i t. d. Np. jeżeli budowa obiektów przemysłowych przebiega planowo, budowa zaś mieszkań dla robotników opóźnia się - może to wstrzymać uruchomienie już wykonanego w przewidzianym terminie przedsiębiorstwa.
4. Czy zasobów finansowych, materiałowych i siły roboczej, przeznaczonych do planowych robót kapitalnych, nie używa się do robót pozaplanowych (poza limitowych).
5. Jak wypełnia się podstawowe planowe zadania w dziedzinie pracy, stanowiące jeden z decydujących warunków wykonania planu robót kapitalnych? Analiza sprawozdawczości w tej dziedzinie pozwala stwierdzić, jak oddziaływały na wykonanie planu budowy takie czynniki jak zapewnienie siły roboczej, jej wykorzystanie i wydajność pracy.

Przypuśćmy, że miesięczny plan robót budowlano-montażowych wykonano w 75 %, zapewniono zaś siłą roboczą w 90 %; to znaczy, że na tej budowie nie wykonano planu wydajności pracy lub też; że nieracjonalnie wykorzystuje się siłą roboczą. Niezmiernie ważnym wskaźnikiem poziomu wydajności pracy jest wskaźnik wykonania norm produkcyjnych w każdym rodzaju robót. Droga zestawienia liczby osobedni, niezbędnych do wykonania danej pracy według ustalonych norm, z liczbą osobedni zużytych faktycznie - można określić rozmiary odchylenia od norm w tę lub inną stronę. Należy przy tym pamiętać, że na poziom wydajności pracy ma duży wpływ stopień zmechanizowania robót: im szerzej stosujemy maszyny budowlane, tym wyższy będzie poziom przeciętnej produkcji dziennej; tak np. na robotach ziemnych, prowadzonych ręcznie, przerób wynosi na jednego robotnika 20-25 rubli dziennie, przy zmechanizowaniu zaś tych robót - 45-60 rubli, a nawet więcej.

O stopniu wykorzystania siły roboczej, świadczą także stan obecności przy pracy /przez porównanie odpowiednich danych w planie i w sprawozdawczości/, oraz straty czasu roboczego /nieobecność pracowników, przestoje/ co jest bardzo ważne przy określeniu

przyczyn, wpływających na wykonanie planu robót kapitalnych.

Analizowanie sprawozdawczości we wskazanych wyżej kierunkach umożliwia śledzenie przebiegu wykonania planów robót kapitalnych i uruchomienia obiektów, współdziałanie w usunięciu ujawnionych niedociągnięć, zapobieganie ich powstawaniu w przyszłości i tym samym oddziaływanie na wykonanie planów budownictwa.

Drogą analizy sprawozdawczości, charakteryzującej koszty własne, Bank Przemysłowy może obserwować jeden z ważniejszych wskaźników budownictwa; mianowicie koszt rzeczywisty wykonanych robót w porównaniu z kosztem, przewidzianym w planie i kosztorysie.

Analizując sprawozdawczość, można ustalić: czy faktyczne koszty budowy odpowiadają kosztom zaplanowanym i kosztorysowym; czy zaszło zmniejszenie czy też zwiększenie kosztów budowy w porównaniu z kosztami zaplanowanymi i przewidzianymi w kosztorysie oraz jaka grupa wydatków oddziaływała na to potanieńczenie lub podrożenie. Wyniki analizy należy stwierdzić i notować co miesiąc; porównanie zaś danych o obniżeniu lub podwyższeniu kosztów robót w danym miesiącu z odpowiednimi danymi z miesięcy ubiegłych pozwala określić wahania kosztów budowy w tę lub ową stronę.

Na koszty własne składają się następujące najważniejsze elementy /na które należy w pierwszym rzędzie zwracać uwagę przy analizie waniu sprawozdawczości:

1. Gospodarowanie funduszem płac /stanowiącym 20-25 % kosztów robót budowlano-montażowych/. Najpierw trzeba stwierdzić, czy planowany fundusz płac przy produkcji zasadniczej obliczony został prawidłowo; czy wydatkowany fundusz płac odpowiada wykonanej wielkości robót budowlano-montażowych, czy wydatkowany fundusz płac pracowników zakładów produkcji niezasadniczej /pomocniczych wytwórczych, pomocniczych usługowych, gospodarczych i innych./ odpowiada wykonanej produkcji; czy wydatkowany fundusz płac personelu gospodarczo-administracyjnego odpowiada funduszowi zaplanowanemu i zarejestrowanemu w wydziałach finansowych.

Analiza sprawozdawczości pozwala wykrywać także niektóre poważne przyczyny przekroczeń funduszu płac personelu administracyjnego; przekroczenie zatwierdzonych etatów w kategorii pracowników inżyniersko-technicznych i urzędników; wyższa faktyczna stawka przeciętna niż zaplanowana.

W ten sposób analiza sprawozdawczości umożliwia Bankowi Przemysłowemu walkę w trybie operacyjnym o usunięcie przyczyn prowadzących do przekroczenia funduszu płac, jak również wyznaczenie obiektów i kwestyj wymagających bezpośredniego sprawdzenia, na budowie lub organizacji zleceniobiorczej przyczyn tych odchyień w gospodarowaniu funduszem płac.

2. Sposób wykorzystania kosztów ogólnych, a w tej liczbie kosztów administracyjno-gospodarczych. Podczas analizy należy, w szczególności stwierdzić, czy prawidłowo zaplanowano wysokość kosztów ogólnych i administracyjno-gospodarczych; w jakim stopniu wykorzystują się limity wydatków administracyjno-gospodarczych, ustalone dla danej budowy lub organizacji zleceniobiorczej; czy ^w kategorii kosztów ogólnych i administracyjno-gospodarczych zaszło bezwzględne lub względne przekroczenie czy też oszczędność.
3. Wykorzystanie materiałów budowlanych, które stanowią około 50 % kosztów robót budowlano-montażowych. W tej dziedzinie należy przede wszystkim wykryć, czy zaszło podrożenie czy też potanieńczenie kosztu własnego materiałów w stosunku do kosztu zaplanowanego i kosztorysowego. Porównanie za szereg miesięcy odsetka kosztu własnego robót budowlanych i montażowych, przypadającego na materiały budowlane, daje możliwość ustalenia odchyień w tę lub inną stronę. Jeżeli, powiedzmy, ten odsetek wzrósł znacznie w porównaniu do okresu poprzedniego - przy niezmienionej strukturze robót - oznacza to, że albo używano się materiałów droższych, albo rozchodziło się je ponad ustanowione normy.

Sprawozdawczość w zakresie finansowej sytuacji budów lub organizacji zleceniobiorczej / przede wszystkim bilanse / jest odbiciem najważniejszych cech ekonomicznych, ich działalności gospodarczej.

Jednym z decydujących zagadnień, charakteryzujących stan finansowy budowy, jest efektywność wykorzystania środków obrotowych, ich przechowywanie i uzupełnianie. Od efektywności wykorzystania środków obrotowych, zależy stan całej gospodarki finansowej na budowie. Dla tego przy analizie sprawozdawczości musimy zwracać szczególną uwagę na dane, charakteryzujące wykorzystanie środków obrotowych. Efektywność wykorzystania przy budowie środków obrotowych zależy przede wszystkim od umiejętnego i oszczędnego gospodarowania zasobami pieniężnymi i materiałowymi. Naprzykład, przy rocznej wielkości robót, wynoszącej 10

milionów rubli, przyznano budowie 2 miliony rubli środków obrotowych; czyli na jeden rubel zużytych środków obrotowych musi ona wykonać robót na sumę 5 rubli; jeżeli budowa nagromadziła nadmierne ilości środków obrotowych i na jeden rubel tych środków wykona robót tylko za 3 ruble, będą to nieefektywne wykorzystanie środków.

Uciekanie się do źródeł pozaplanowych (zadłużenia dłużniczego), doprowadza nieraz do nagromadzenia zbędnych wartości materiałowych, do uwięzienia środków obrotowych w zadłużeniu dłużniczym, a w wyniku ostatecznym do zwolnienia rotacji środków obrotowych i pogwałcenia zasad rozrachunku gospodarczego. Sprawozdawczość organizacji zleceń biorczych umożliwia oddziałom Banku systematyczne czuwanie nad celowością wykorzystania oraz zabezpieczenia kredytów bankowych i zaliczek otrzymanych od zleceńodawców.

Wielkie znaczenie posiada analiza wykorzystania środków trwałych budowy i organizacji zleceńbiorczych /głównie maszyn budowlanych/.

Bardzo ważną rzeczą jest też analiza danych sprawozdawczości co do pozostałości niezakończonych inwestycji. Pozostałości te zależą od tempa i organizacji budownictwa: im dłużej trwa okres budowy, tym bardziej rozpraszają się zasoby; im więcej środków wkłada się w niezakończone obiekty, tym mniejsza jest efektywność inwestycji i tym większe są pozostałości niezakończonych kapitałnych robót.

Analiza sprawozdawczości pozwala dalej określić stopień wykonania planu akumulacji: czy i jakie osiągnięto zyski czy też powstały straty.

W ten sposób analiza sprawozdawczości pozwala ustalić odchylenia od planu i normatywów w najważniejszych elementach finansowej gospodarki budowy i umożliwia zastosowanie na tej podstawie środków, zmierzających do usunięcia ujawnionych niedociągnięć. Analiza ta sygnalizuje również, które odcinki robót wymagają bardziej wnikliwej inspekcji w terenie celem stwierdzenia przyczyn odchyleń i zastosowania poważniejszych środków w kierunku usunięcia błędów oraz niedopuszczenia do nich w przyszłości.

§ 3 Czynności kontrolne, oparte na inspekcji budów i organizacji zleceńbiorczych.

Z powyższych wywodów wynika, że analiza sprawozdawczości dostarcza bardzo ważnego materiału do kontrolowania budów i organizacji zleceńbiorczych. Należy podkreślić raz jeszcze, że pomiędzy analizą

sprawozdawczości, a inspekcją budowy i organizacji zleceńbiorczych istnieje więź nierozzerwalna. Właśnie analiza sprawozdawczości określa cele i właściwy kierunek inspekcji.

Analiza sprawozdawczości, jak zaznaczono wyżej, pozwala właściwie wyznaczać te budowy i organizacje zleceńbiorcze oraz ich poszczególne obiekty i odcinki ich działalności gospodarczej, które powinny być zlustrowane na miejscu w pierwszej kolejności. Zarazem też materiały inspekcji, obrazując stan rzeczy na budowach, pomagają później do analizowania sprawozdawczości, do głębiej sięgającego ujawniania przy analizie nie tylko odchyłeń od planu czy kosztorysu, lecz również i niektórych, istotnych przyczyn takich odchyłeń.

W tym celu, by kontrola finansowa Banku nie miała ciasno formalnego charakteru i gwarantowała przestrzegania interesów państwa w budownictwie, jest rzeczą konieczną głębokie i wszechstronne poznanie gospodarczego i finansowego stanu budownictwa wszystkich jego stron dodatnich i ujemnych. Osiągnąć to można zarówno drogą kontroli wstępnej i systematycznej analizy sprawozdawczości, jak i drogą badania w terenie toku i kosztu własnego robót oraz stanu gospodarki finansowej budów. Dlatego inspekcja budowy i organizacji zleceńbiorczych jest jedną z głównych metod akcji kontrolnej Banku Przemysłowego.

Inspekcja może być generalna, wszechstronna, obejmująca wszystkie zasadnicze problemy, związane z tokiem robót budowlanych i ich kosztami, albo też **tematyczna, fragmentaryczna**, gdyż dotyczy ona tylko poszczególnych problemów, np. wydatkowania funduszu płac, kosztów ogólnych, a w szczególności administracyjnych, stanu finansowego, wykonania programu przekazywania gotowych obiektów ~~do uruchomienia~~, mobilizacji zasobów wewnętrznych i t. p.

Celem inspekcji generalnej jest sprawdzenie na miejscu wykonania planów robót budowlanych i przekazywania obiektów, kosztu własnego i finansowego stanu budowy, a wreszcie zanalizowanie przyczyn odchyłeń od planu i kosztorysu.

Jeśli podczas analizy sprawozdawczości stwierdzimy na kilku budowach te same zjawiska, np. przekroczenie funduszu płac, nagromadzenie zbytecznych zasobów materiałowych lub wzrost zadłużenia wierzycielskiego i dłużniczego, - to dla wyjaśnienia każdego z tych problemów wskazane są równoczesne inspekcje tematyczne szeregu budów. Wy-

niki tych inspekcji pozwolą nam zsyntetyzować najważniejsze zjawiska w budownictwie i opracować zarządzenia ogólne, zmierzające do usunięcia niedociągnięć.

Inspekcja robót da tylko wtedy pożądane wyniki, jeżeli się do niej zaważa i starannie przygotowuje. Dlatego przed inspekcją należy usystematyzować materiały, uzyskane przy kontroli wstępnej i analizie sprawozdawczości, ustalić na ich podstawie "wąskie gardła" wykonania planu, kosztów własnych czy gospodarki finansowej. Przygotowując się do inspekcji generalnej warto np. zebrać m. i. następujące materiały:

podstawowe założenia danej budowy, przewidziane w decyzjach władz oraz dane dotyczące ich wykonania;

dane, zawarte w projektowo-kosztorysowej dokumentacji, która służy za podstawę finansowania danej inwestycji;

zasadnicze wskaźniki sprawozdawczości za rok bieżący oraz wyniki jej analizy;

wyniki obmiarów kontrolnych, sprawdzenia rachunków za wykonane roboty i aktów zlawczo-odbiorczych;

wyniki inwentaryzacji;

wyniki kontroli kosztorysów, kalkulacji i rozrachunków kosztorysowo-finansowych i stawek jednostkowych stosowanych na danej budowie; wyniki kontroli załatwianych przez bank rozrachunków (obroty na rachunkach bieżących i rozliczeniowych, stan kartoteki rachunków nieuregulowanych i t. p.)

Przed rozpoczęciem inspekcji opracowuje się plan, w którym zaznacza się do zbadania problemy, wynikające z materiałów analizy sprawozdawczości i kontroli wstępnej. Jeżeli, przypuścimy, materiały te wykazują, że największe zahamowania w wykonaniu planu zachodzą w oddziale hutniczym, czy energetycznym, że gorzej niż w innych działkach wykonywa się plan robót budowlanych, że stopień wykonania norm produkcyjnych najniższy jest przy robotach betonowych, że największy wzrost kosztów powstał wskutek znacznego przekroczenia limitów na wydatki administracyjno-gospodarcze, że w bilansie wzrosły znacznie pozycje niezakończonych procesów budowlanych, że zachodziły wypadki dopisywania w aktach sporządzonych według wzoru Nr 2 robót faktycznie niewykonanych i t. d. - to właśnie te problemy należy przede wszystkim wprowadzić do planu zamierzonej inspekcji i od nich rozpocząć lustrację.

W toku inspekcji powstać może potrzeba skontrolowania także i innych spraw i odcinków, posiadających ważne znaczenie przy wykrywa-

niu przyczyn odchyień odnośnie głównych wskaźników planu; w szczególności zaś może powstać potrzeba skontrolowania zakładów pomocniczych - wytwórczych i usługowych, jakości kosztorysów, a w tym - kalkulacji kosztu własnego materiałów rachunkowości i t.d.

Przy inspekcjach generalnych włącza się do programu kontrolne obmiary wykonanych robót oraz sprawdzenie zleceń na wykonanie robót.

W toku inspekcji należy skontrolować jakość przedkładanej Bankowi operacyjnej i periodycznej sprawozdawczości, zwłaszcza dane, które stanowiły podstawę sprawozdania, a w tym - dokumentację wstępną.

Kontrola wykonania planu robót oraz przekazywania ich do użytku.

Główne zadanie tej kontroli polega na wykryciu przyczyn, wpływających ujemnie na wykonanie planu oraz na ustaleniu środków, jakie należy zastosować celem usprawnienia pracy przy budowie. W tym celu badamy przede wszystkim problemy i odcinki o decydującym znaczeniu dla wykonania planu, mianowicie: organizację robót na budowie, wydajność pracy, mechanizację oraz zaopatrzenie budowy w materiały i mechanizmy. Należy też mieć na uwadze, że czasem na wykonanie planu robót /i ich koszty/ wpływa ujemnie brak albo opóźnienie projekto-wo-kosztorysowej dokumentacji, niska jej jakość, opóźnione zawarcie umów zlecenia robót. Tym sprawom także należy poświęcić należytą uwagę.

Na każdej właściwie zorganizowanej budowie stosuje się harmonogram wykonania robót budowlanych, określający, jakie rodzaje robót /ziemne, murarskie, betonowe i t.p./ powinny być wykonane w określonym czasie przy każdym obiekcie; ile potrzeba do tego robotników każdej specjalności /kopaczy, murarzy, betoniarzy/, materiałów i t.d. Osobno trzeba sprawdzić, czy w zakresie robót przy obiektach, przeznaczonych do bliskiego uruchomienia, dane harmonogramu odpowiadają terminom przekazania tych obiektów do użytku, ustalonym przez rząd lub właściwe ministerstwa.

Niekiedy roboty nie nadążają za harmonogramem z powodu braku sił roboczych, trzeba więc sprawdzić, jak się wykorzystuje istniejącą załogę robotniczą oraz, co uczyniono celem zwerbowania nowych ro-

botników. Jeżeli stwierdzimy płynność siły roboczej, trzeba zbadać warunki bytu i mieszkaniowe robotników, stwierdzić, czy ^{mają} oni ~~zapewnioną~~ dostateczną powierzchnię mieszkalną, jak są wyposażone ich mieszkania, jak zaspakają się potrzeby kulturalne robotników i t. d. Braki w tej dziedzinie są bardzo często powodem płynności siły roboczej.

Decydujące znaczenie przy wykonaniu planu posiada poziom wydajności pracy i stopień wykorzystania czasu roboczego. Należy sprawdzić rozlokowanie sił roboczych na poszczególnych odcinkach robót: niekiedy na pewnych odcinkach robotników brak, na innych zaś jest więcej, niż trzeba i część ich nie ma roboty. Ażeby wykryć przyczyny przestojów w granicach danej zmiany oraz strat czasu roboczego, należy zbadać organizację pracy i sprawdzić, jaka jest intensywność wykorzystania dnia roboczego, czy wprowadza się stachanowskie metody pracy, czy dobrze są wyznaczone stanowiska robotników.

Na niektórych budowach znaczną część czasu roboczego zużywa się nieprodukcyjnie; niekiedy wiele czasu traci się na przygotowania do pracy, na wyczekiwanie na materiał, dobór narzędzi, naprawę urządzeń, uporządkowaniu miejsca pracy i t. p. Tymczasem, wszystko co jest niezbędne do pracy powinno być przygotowane z góry. Nie raz część czasu robotnika wykwalifikowanego zużywa się nie na jego robotę zasadniczą, lecz na pomocniczą, a wskutek tego obniża się wydajność jego pracy. Wreszcie, na niektórych budowach traci się wiele czasu z powodu słabej dyscypliny pracy; należy więc sprawdzić, jak na budowie kontroluje się przybycie i odejście robotnika z pracy, czy i jakie stosuje się środki celem wpojenia mocnej socjalistycznej dyscypliny pracy.

Straty roboczego czasu obniżają wydajność pracy i prowadzą do niewykonania norm produkcyjnych. Zdarza się jednak, że produkcja dzienna na jednego robotnika obniża się, chociaż normy są wykonywane nawet z nadwyżką. Zdarza się to zwłaszcza w tych wypadkach, kiedy trzeba na nowo przerabiać już wykonane roboty wskutek wadliwego ich wykonania. Jeżeli, przypuśćmy, murarze źle ułożyli cegły, więc trzeba mur rozbierać i cegły kłaść na nowo, to - jakikolwiek byłby przy powtórnym układaniu stopień przekroczenia normy - przeciętna produkcja będzie z reguły niska.

Zasadniczym czynnikiem wydajności pracy jest stopień mechanizacji robót. Dlatego stopień wykorzystania mechanizmów budowlanych

staje się jednym z najważniejszych problemów przy sprawdzaniu wykonania robót. Jeżeli na danej budowie nie wykonano planów mechanizacji, ustalonych dla poszczególnych robót, to należy przede wszystkim zbadać dziennik pracy poszczególnych mechanizmów budowlanych i ustalić przyczyny przestojów każdego z nich. Jedną z najczęściej spotykanych przyczyn przestojów jest niewłaściwy podział mechanizmów pomiędzy poszczególne place, a w obrębie placów - pomiędzy ich odcinki. Ekskawator naprzykład może być umieszczony na odcinku, gdzie jest mało robót ziemnych albo też nie można go tam wykorzystać z powodu złych warunków gruntowych, w tym samym zaś czasie na innym odcinku roboty ziemne prowadzi się ręcznie. Należy zatem sprawdzić, jak jest wykorzystany park mechanizmów budowlanych, a w szczególności - czy sporządzono harmonogramy użycia poszczególnych mechanizmów, czy ustalone wcześniej, kiedy i gdzie będzie pracował każdy dany mechanizm, czy harmonogramy są dobrze zsynchronizowane z planem organizacji robót (np. czy czas użycia ekskawatora na danym odcinku skoordynowany jest z czasem wykonania tam robót ziemnych, czy istnieje kontrola wykonania tego harmonogramu i kontrola wydajności mechanizmów.

Jedną z przyczyn przestojów mechanizmów budowlanych może być źle prowadzony ich remont. W takim wypadku należy sprawdzić, jak zorganizowano remont, czy przygotowano wcześniej części zapasowe i czy stosuje się jakieś środki celem przyspieszenia remontu. Dużą wagę ma również stwierdzenie, czy zorganizowano na budowie planowy remont zapobiegawczy.

Mechanizmy stają się niekiedy niezdatne do użytku z powodu nieumiejętnej ich obsługi. Trzeba więc sprawdzić, co uczyniono w kierunku wyszkolenia ludzi do pracy przy danych mechanizmach; czy przydzielono do nich odpowiedzialnych za ich stan pracowników; czy system płac zachęca pracowników do lepszego wykorzystania mechanizmów.

Bardzo ważnym czynnikiem wykonania planu jest dostarczenie na budowę potrzebnego materiału we właściwym czasie oraz umiejętne i oszczędne ich użycie. Brak tych lub innych materiałów wywołuje przerwy w robotach, powoduje stratę czasu robotnika, a tym samym zwiększenie kosztów. Trzeba zatem sprawdzić, jak się gospodaruje zapasem materiałów i w jakiej mierze zaopatrzona jest budowa w materiały miejscowe. Czasem brakuje materiałów z powodu niewłaściwego ich podziału

Ust. 122

pomiędzy poszczególne odcinki albo też nieoszczędnego rozchodowania. Na jednym odcinku np., może być nadmiar drzewa a brak cementu, podczas gdy na innym dużo cementu, lecz brak drzewa. Kontrolując gospodarkę materiałową należy przy pomocy kartoteki magazynu stwierdzić, których materiałów nie używa się od dłuższego czasu, według zaś danych inwentaryzacji określić wielkość braków, zepsucia się lub roztrwonienia materiałów. Należy też zlustrować magazyny celem wyjaśnienia warunków przechowywania materiałów oraz zapoznać się ze stanem księgowości magazynowej.

Podczas inspekcji trzeba wykonać możliwie jak najwięcej kontrolnych obmiarów wykonanych robót. Jest to jeden z najlepszych sposobów wykrycia przypadków naruszania zasad sporządzania aktów przekazywania robót wykonanych.

Kontrola kosztów własnych budowy.

Jeżeli kosztorys budowy został przekroczony, czyli mamy podrożenie budowy, należy wykryć przyczyny i opracować sposoby ich usunięcia. Przede wszystkim sprawdza się więc te odcinki budowy i te elementy kosztów, których podrożenie stwierdzono podczas analizy sprawozdawczości.

Przypuśćmy, że analiza wykazuje zwiększenie kosztów budowy od działu hutniczego i energetycznego, które powstało wskutek przekroczenia kosztów utrzymania mechanizmów, funduszu płac, kosztów ogólnych, a szczególnie wydatków administracyjno-gospodarczych. W tym więc kierunku powinna pójść nasza kontrola.

W zakresie materiałów budowlanych należy skontrolować, czy są one rozchodowane w ilościach przewidzianych normami i czy nabywa się je po cenach kosztorysowych. Posługując się danymi co do ruchu materiałów, można stwierdzić, ile zużyto różnych materiałów, powiedzmy, na 1 m³ muru albo żelbetu i określić, czy było przy tym przekroczenie ustalonych norm. Nadmierne zużycie materiałów, a czasem nawet ich marnotrawstwo, może być skutkiem złej organizacji ewidencji materiałów, ich magazynowania i transportu.

W wielu wypadkach nadmierne zużycie materiałów wynika z tego, że budowa pozwala sobie na zbytek, używając np. drzewa do deskowania betonu tylko dwa razy zamiast pięciu, zaprawy cementowej zamiast wa-

piennej, desek I gatunku zamiast II-go itd. Kontrola powinna stwierdzić, jak się materiały magazynuje, przewozi i przeprowadza przez książki magazynowe, jak dalece oszczędnie się je wylaje, co się czyni celem zastąpienia materiałów kosztownych czy deficytowych-tańszymi i mniej deficytowymi, oczywiście, przy utrzymaniu potrzebnej jakości robót budowlanych.

Koszt własny materiałów składa się, jak wiadomo, z sum, wypłacanych dostawcom, kosztów transportu na miejsce robót oraz kosztów gospodarki zaopatrzeniowej i magazynowej. Szczególne znaczenie posiada skontrolowanie na miejscu wydatków na dostawę materiałów i na utrzymanie zaopatrzeniowo-magazynowego personelu. Trzeba sprawdzić, czy stosuje się najbardziej racjonalne sposoby dostawy materiałów na miejsce robót, czy nie przedłuża się niepotrzebnie drogi przewozu towarów itd. Należy też sprawdzić, czy personel magazynowy nie jest zbyt liczny, czy stawki uposażeniowe nie są zbyt wysokie, czy nie utrzymuje się w ogóle zbędnych magazynów itp.

Nadmierne koszty eksploatacji mechanizmów oraz ich transportu są zwykle wynikiem złego ich wykorzystania, o czym wspomniano już wyżej. Jeżeli mechanizmy pracują z przerwami, wydajność ich zmniejsza się, natomiast wydatki na utrzymanie obsługi, na opłacanie wynajmu i przewozu mechanizmów pozostają bez zmiany. Wskutek tego zwiększa się koszt pracy danego mechanizmu na 1 godzinę. Prócz tego wydatki wzrastają z powodu niedbałego lub nieumiejętnego obchodzenia się z mechanizmami (awarie, zbędny remont), przekroczenia norm zużycia paliwa i smarów itd.

Poważny wpływ na koszty budowy ma również sposób gospodarowania funduszem płac. Sprawy, wymagające zbadania w tej dziedzinie, były już omówione. Przypominamy je: struktura robót, wykonanie planu zmechanizowania robót, wykorzystanie parku maszyn budowlanych, wykorzystanie czasu roboczego, przestrzeganie stawek płacy itp. Jednocześnie trzeba szczególnie podkreślić doniosłość kontrolowania wydanych zleceń wykonania robót: czy wydaje się je we właściwym czasie, czy podawane tam normy i stawki są właściwe, czy warunki robót, podane w zleceniach, odpowiadają warunkom faktycznym, czy roboty, podane jako wykonane, odpowiadają stanowi faktycznemu/^{stwierdzonemu} przez nasze obmiary kontrolne; czy nie ma t. zw. "smarowania" lub niedopłacania robotnikom. Wreszcie ze szczególną uwagą należy kontrolować koszty ogólne, a w

tym wydatki administracyjno-gospodarcze, gdyż poziom tych kosztów wpływa nieraz decydująco na podrożenie kosztów własnych budowy /patrz rozdział XIII/.

Kontrola stanu finansowego.

Głównym zadaniem w tej dziedzinie jest kontrolowanie racjonalności rozmieszczenia środków obrotowych budowy, wykrycie przyczyn ewentualnych niewłaściwości w ich wykorzystaniu oraz przyczyn, które wpływają na utrzymanie i uzupełnianie środków obrotowych (zyski, straty), a wreszcie zaprojektowanie środków zaradczych, zmierzających do usprawnienia finansowej gospodarki budowy i organizacji zleceńbiorczej.

Przy kontrolowaniu organizacji zleceńbiorczych należy w szczególności stwierdzić stopień zabezpieczenia i celowości wykorzystania zaliczek otrzymanych od zleceńodawców lub kredytów bankowych. Kontrola ta polega na zbadaniu głównych pozycji rozmieszczenia środków (niezakończona produkcja, materiały, zadłużenie dłużnicze, środki pieniężne itd.). W wyniku kontroli należy stwierdzić warunki wykonania lub też przyczyny niewykonania zadań w zakresie mobilizacji wewnętrznych zasobów oraz wykryć dodatkowe możliwości i rezerwy, ułatwiające zmobilizowanie tych zasobów celem wykonania i przekroczenia planu akumulacji. Osobno trzeba skontrolować rachunek strat i zysków.

Wynikiem nieprodukcyjnego lokowania środków w wartościach rzeczowych i zadłużeniu dłużniczym mogą być trudności finansowe organizacji budowlanej, które z kolei doprowadzają nieraz do zalegania z należnościami dostawców, do niedotrzymania terminów spłat pożyczek bankowych, a więc do strat w postaci kar i odsetek zwłoki. Zaleca się starannie sprawdzić ^{konta} ~~weńdug danych~~ rachunkowości analitycznej ^{innych} dłużników i wierzycieli! ^{sum} do rozliczenia, nierozliczonych dostaw i rozrachunków międzybilansowych, wyjaśniając charakter zadłużenia oraz terminy jego powstania, osobno dla każdego wierzyciela i dłużnika. Skontrolować należy także operacje kasowe budowy, na podstawie których można stwierdzić, czy i w jakim stopniu słusznie i zgodnie z przeznaczeniem zużywano pieniądze, przyznane przez bank.

Wyliczone wyżej sposoby przeprowadzania inspekcji na budowie czy w organizacji zleceńbiorczej, bynajmniej nie wyczerpują zagad-

nienia. Przy kontrolowaniu budowy na miejscu należy brać pod uwagę wszelkie cechy charakterystyczne stanu gospodarczego i finansowego kontrolowanych obiektów.

Ujęcie i użytkowanie zebranych materiałów.

Wyniki przeprowadzonej inspekcji budowy i organizacji zleceńobiorczych ujmuje się zazwyczaj w formę aktu lub protokołu, w którym wykazuje się najistotniejsze fakty, charakteryzujące stan budowy, koszty jej prowadzenia na odcinkach decydujących oraz główne przyczyny przekroczenia kosztorysów i niewykonania planów. Dokument ten nie powinien być przeładowany. Nie jest wskazane w szczególności, przeładowywanie go tablicami statystycznymi. Należy w nim sformułować w zwięzłej i jasnej formie zasadnicze wady i braki oraz wymienić osoby za te odpowiedzialne. Fakty takie wprowadza się do tego aktu tylko na podstawie sprawdzonych i udokumentowanych danych.

Bardzo ważne znaczenie ma rozpracowanie środków zmierzających do usunięcia wykrytych braków i niedociągnięć. Im głębiej sięgamy do przyczyn tych braków i niedociągnięć w działalności budowy lub organizacji zleceńobiorczej, tym łatwiej możemy zaplanować konieczne środki zaradcze. Do współudziału w opracowaniu tych środków przyciągnąć należy organizacje społeczne, związki zawodowe pracowników budowlanych, kierujących poszczególnymi odcinkami budowy, inżynierów, ekonomistów, księgowych, robotników stachanowców. Ich udział w tych sprawach będzie bardzo istotną pomocą dla pracowników Banku Przemysłowego, przeprowadzających kontrolę. Opracowane w wyniku kontroli środki zaradcze i zalecenia komunikuje się kierownictwu budowy lub organizacji zleceńobiorczej i poleca się do wykonania odpowiednim zarządzeniem. Niekiedy zarządzenia takie wydaje odpowiednia władza nadrzędna. Dalsze zadanie Banku Przemysłowego polega na systematycznej kontroli wykonania zawartych w zarządzeniu zaleceń.

Z wyników przeprowadzonej kontroli Bank wyciąga wnioski operatywne również na swój użytek. Tak np. jeżeli przy obmiarach kontrolnych, przeprowadzonych podczas inspekcji, stwierdzi się dopisywanie robót niewykonanych, to Bank ściągając od organizacji zleceńobiorczej nielegalnie podjęte środki, nakłada na nią karę i pociąga winnych do odpowiedzialności sądowej.

Stwierdziwszy w wyniku przeprowadzonej kontroli niegospodarne prowadzenie budowy, Bank Przemysłowy zastosuje odpowiednie sankcje finansowe. Jeżeli zaś stwierdzi się, że dana budowa lub organizacja zleceńbiorcza dobrze wykonuje plan, zarówno pod względem wielkości robót jak ich kosztów, oraz że ma dobrze zorganizowaną gospodarkę finansową, Bank może zastosować do niej odpowiednie środki finansowej zachęty.

Akcja kontrolna, oparta na analizie sprawozdawczości oraz inspekcji budów i organizacji zleceńbiorczych, daje Bankowi Przemysłowemu, możliwość podciągania w budownictwie dyscypliny w rozumieniu ścisłego przestrzegania zatwierdzonych projektów, kosztorysów i planów finansowych oraz ugruntowania zasad rozrachunku gospodarczego, - a tym samym akcja ta przyczynia się do pomysłnego narastania nowych zdolności wytwórczych, obniżania kosztów budownictwa i wzrostu akumulacji w organizacjach budowlanych.

ZADANIA FINANSOWEJ KONTROLI INWESTYCJI W OKRESIE
NOWEGO PLANU PIĘCIOLETNIEGO . x)

Ustawa o pięcioletnim planie odbudowy i rozwoju gospodarki narodowej Z.S.R.R. na r.1946-1950 stawia wymagania następujące :

" Wzmocnić obieg pieniężny i stosunki kredytowe w gospodarce narodowej; podnieść znaczenie zysku i zasad rozrachunku gospodarczego w gospodarce narodowej, jako dodatkowego bodźca do wzrostu produkcji; drogą obniżenia kosztów własnych produkcji podnieść dochodowość wszystkich gałęzi produkcji; zwiększyć zainteresowanie organizacji gospodarczych do sprawy mobilizacji rezerw wewnętrznych, wpojenia zasad oszczędności i radykalnej likwidacji strat, powstających z niegospodarności i nieprodukcyjnych wydatków".

Wzmacnia się znacznie rola dźwigni ekonomicznych w organizowaniu produkcji i dystrybucji, co powinno być bodźcem do dalszego wzrostu wydajności pracy i zastosowania najnowszej techniki oraz do znacznego pomnożenia źródeł akumulacji, niezbędnych do pomyślnego wykonania planu pięcioletniego. Dość powiedzieć, że dzięki tylko przewidzianemu w planie pięcioletnim obniżeniu kosztów własnych oszczędność środków w gospodarce narodowej powinna wynieść około 160 miliardów rubli, a w tym obniżenie kosztów własnych w budownictwie daje powyżej 10 milrd. rubli.

Wielką rolę w wykonaniu tego doniosłego zadania o niezmiernym znaczeniu dla gospodarki narodowej odegrać powinna sieć finansowo - bankowa. Ministerstwo Finansów, Bank Państwa oraz banki inwestycyjne powinny wzmocnić wszechstronną kontrolę finansową we wszystkich dziedzinach gospodarki narodowej i tym samym czynnie współdziałać w pomyślnym wykonaniu planu pięcioletniego.

Główne zadanie Banku Przemysłowego w okresie pokojowego rozwoju polega na tym, ażeby konsolidując i wykorzystując doświadczenia kontroli finansowej z okresu wojny - skupić całą swoją uwagę i wszystkie wysiłki na urzeczywistnieniu twardej i skutecznej kontroli finansowej, zmierzającej do wpojenia i utrwalenia zasad rozrachunku gospo-

x) Finansowanie Budownictwa Przemysłowego (Finansирование промышленно-Строительства) opracowane przez kolektyw autorski, pod kierunkiem I.D.Szera rok 1947, Rozdział II § 2.

darczego w budownictwie oraz do obniżenia kosztów budowy. Obniżenie kosztów własnych - oto jeden z centralnych problemów polityki ekonomicznej naszego państwa.

" Koszt własny produkcji - to podstawowy wskaźnik charakteryzujący jakość całości pracy przedsiębiorstwa ".x)

Stosuje się to w pełni do budownictwa. Im lepiej jest zorganizowany plac budowy, im racjonalniej i oszczędniej rozchodujemy materiały, paliwo, energię elektryczną, fundusz płac, regulujemy koszty ogólne i wydatki administracyjno-gospodarcze oraz inne typy wydatków - tym niższy jest koszt własny budowanego obiektu, tym szybciej i sprawniej idzie sama budowa.

Skupić uwagę, w akcji kontrolnej Banku, na kosztach własnych - to znaczy przyczynić się do ponysłnego wykonania planów robót inwestycyjnych i włączenia nowych obiektów do procesu produkcyjnego. Dlatego właśnie wszystkie drogi i metody kontroli, którymi dysponuje Bank Przemysłowy, czyli kontrola wstępna, poprzedzająca wyasygnowanie kredytów, analiza sprawozdawczości, inspekcja, obmiary kontrolne, sprawdzenie jakości kosztorysów i stawek jednostkowych, premie i rygory finansowe - stosować należy w tym celu, by obniżać koszty własne budownictwa.

Skupić uwagę na kosztach własnych budowy - tym centralnym ogniwie akcji kontrolnej Banku - to znaczy przede wszystkim kontrolować przestrzeganie przez finansowane budowy dyscypliny w zakresie projektowania, preeliminowania i finansowania oraz wpajanie zasad rozrachunku gospodarczego - walczyć z niegospodarnością, fuszereką i wszelkiego rodzaju stratami, walczyć o system oszczędnego budowania.

Temu samemu celowi, obniżeniu kosztów własnych, powinna być także podporządkowana codzienna kontrola wykorzystywania funduszu płacy oraz kosztów ogólnych i wydatków administracyjno-gospodarczych. Jest to szczególnie ważne dlatego, że odsetek tych wydatków w pozycji kosztów własnych robót budowlano-montażowych dochodzi do znacznej wysokości.

Wszystkie rodzaje kontroli wstępnej i następczej powinny przyczynić się do dalszego pomnażania źródeł socjalistycznej akumulacji.

x) G.M.Malenkow, Referat na XVIII Wszechzwiązkowej Konferencji W.K.P.(b).

cji, wyrabiania troskliwego stosunku do grosza publicznego, ochrony interesów państwa w budownictwie.

" Powinniśmy dojść do tego, żeby wszyscy nasi pracownicy, od małych do wielkich, zawsze paniętali o swojej odpowiedzialności wobec państwa i narodu, zawsze paniętali ... o swoim obowiązku pilnowania dobra narodowego i traktowania go po gospodarsku, przestrzegania oszczędności w wydatkach i czynnego oszczędzania każdego grosza społecznego. " x)

Walke o oszczędne wydatkowanie zasobów materiałowo-pieniężnych na budowach, o troskliwy stosunek do środków państwowych, przeznaczonych na budownictwo, powinien Bank prowadzić nie od wypadku do wypadku, lecz systematycznie, w ciągu całego okresu budowy, poczynając od pierwszych formalności, związanych z otwarciem kredytów, aż do przekazania budowy do użytku.

W operacyjnej akcji kontrolnej Banku Przemysłowego naczelniejsze zająć powinna dokładna analiza specyfikacji tytułów inwestycyjnych, fachowa kontrola przedkładanych do wypłaty aktów i rachunków za wykonane roboty budowlano-montażowe, zwiększenie ilości i podniesienie jakości kontrolnych obmiarów wykonanych robót. W związku z tym ważne znaczenie posiada przestrzeganie zarządzonego w r. 1944 trybu wydawania środków budowlanych, przy którym to trybie uprawnienie do zezwalania na opłacenie rachunku przyznane zostało specjalnie wyznaczonym w tym celu w oddziałach Banku Przemysłowego pełnomocnikom.

Należy to specjalnie podkreślić z tego względu, że Rada Ministrów Z.S.R.R. oraz KC WKP (b) w uchwale z dnia 16 lipca 1946 r. poddały ostrej krytyce praktykę akcji kontrolnej Banku Przemysłowego. Wspomniana uchwała stwierdza, że pracownicy Banku Przemysłowego rzadko dokonują kontrolnych obmiarów faktycznie wykonanych robót budowlanych, co stwarza sprzyjające warunki do przypisów robót niewykonanych. Zgodnie z żądaniem Partii i Rządu Bank Przemysłowy powinien znacznie wzmocnić wstępną i następną kontrolę przedkładanych do realizacji dokumentów, prowadzić zdecydowaną i nieprzejednaną walkę z objawami antypaństwowej praktyki dopisywania w sprawozdaniach robót niewykonanych oraz sztucznego wyśrubowywania ich

x) W.M. Mołotow, Referat na XVIII zjeździe W.K.P.(b).

wartości.

Niezniermie doniosłym zadaniem Banku Przenyskowego jest dopilnowywanie, przez swoją codzienną kontrolę, należytego wykorzystania dostarczanych na budowę środków zgodnie z ich przeznaczeniem i w granicach zatwierdzonych kosztorysów. Pracownicy Banku Przenyskowego, jako przedstawiciele kontroli państwowej na budowie, powinni zawsze mieć na uwadze, że ... "nie każdy wydatek pieniężny jest osiągnięciem. O sukcesach budownictwa należy sądzić nie bezpośrednio według kwoty, przerobionej na danej budowie, lecz według faktycznych wyników, uzyskanych z włożonej w nią sumy" ^{x)} Bank Przenyskowy powinien tak organizować kontrolę finansową, aby państwo miało pełną gwarancję tego, że środki, kierowane na budownictwo, wydaje się zgodnie z planem gospodarki narodowej. Należy przy tym pamiętać, że Bank Przenyskowy może finansować budowę jedynie tych obiektów, które obejmuje spis tytułów inwestycyjnych i które są we właściwym trybie zatwierdzone. Dlatego ważne miejsce w akcji kontrolnej powinna zajmować walka z budowaniem obiektów, nie objętych spisem tytułów inwestycyjnych ani planem.

Jedno z najważniejszych zadań, jakie stoją przed Bankiem Przenyskowym, polega na tym, by metodą "kontroli rublen" współdziałać w koncentrowaniu środków materiałowych, ludzkich i pieniężnych, przede wszystkim na najważniejszych, decydujących obiektach, przyczyniając się tym samym do szybszego zakończenia budowy tych obiektów i do narastania nowych zdolności wytwórczych. To znów, z kolei, wymaga walki z próbami rozpraszania środków, przekładowania budowy zbyt czynnymi materiałami budowlanymi i przedmiotami wyposażenia technicznego, odwlekaniem terminów zakończenia robót i, wskutek tego, zanurzania znacznych środków państwowych.

Dużo uwagi poświęcać należy kontroli stanu gospodarki finansowej na budowie i w organizacjach zleceniobiorczych oraz kontroli przestrzegania dyscypliny w zakresie rozrachunkowym. Wiadomo, że stan finansowy organizacji gospodarczej odbija, jak w lustrze, zarówno dodatnie jak i ujemne strony jej działalności. Wzorowo postawiona gospodarka finansowa i rozrachunki świadczą o zharmonizowaniu całego gospodarczo-produkcyjnego organizmu.

x) W. Mołotow, mowa na Plenum KC- WKP(b) w r. 1934

Praktyka, na przykład, uczy, że konsekwencja naruszenia obowiązujących w budownictwie zasad rozrachunku jest w szeregu przedsiębiorstw budowlanych zamrożenie środków w nienormalnym zadłużeniu dłużniczym, - co z kolei prowadzi do finansowych komplikacji oraz do ogromnych trudności w pracy tych organizacji.

Bank Przemysłowy, droga systematycznej kontroli, powinien dążyć do ścisłego przestrzegania dyscypliny finansowej w gospodarczej działalności przedsiębiorstwa budowlanego. W tym celu należy systematycznie sprawdzać pozycje rozliczeniowe bilansów budów i organizacji zleceńbiorczych, nie dopuszczając do powstawania nienormalnych zadłużeń wierzycielskich ani dłużniczych. Należy też pilnować, czy rachunki za wykonane roboty przedkłada się we właściwych terminach, jak również pilnować płatności i wzajemnych rozrachunków pomiędzy przedsiębiorstwem budującym a inwestorem itp. Należy bardziej energicznie stosować finansowe sankcje w stosunku do tych przedsiębiorstw, które nie wykazują należytego zainteresowania się sprawami finansowo-ekonomicznymi, a wskutek tego stwierdza się tam zaniedbania w gospodarce i pogwałcenia dyscypliny finansowej.

Wśród źródeł finansowania inwestycji przemysłowych i transportowych wzrasta z roku na rok udział procentowy własnych nakładów organizacji gospodarczych, na co składa się część ich własnych zysków i funduszu amortyzacyjnego. W związku z tym, jednym z poważnych zadań Banku Przemysłowego staje się pełna i terminowa akumulacja środków własnych organizacji gospodarczych, które powinny zapewnić wykonanie planu finansowania budowy.

Obecnie duże gospodarczo-polityczne znaczenie posiada wznoszenie produkcji artykułów szerokiego spożycia oraz żywności z surowców lokalnych. Długoterminowy kredyt, jakiego udziela Bank Przemysłowy - na podstawie uchwały RKL - ZSRR i KC-WKP(b) z dnia 7 stycznia 1941 r. - na koszty organizacji i rozbudowy tego rodzaju produkcji, jest bardzo poważną finansową pomocą państwa dla przemysłu miejscowego. Zadaniem Banku Przemysłowego polega na tym, aby - dostarczając kredytów - zapewnić sobie kontrolę finansową nad efektywnością ich zużytkowania, domagając się terminowego oddawania do eksploatacji przedsiębiorstw, produkujących artykuły szerokiego spożycia i spłacania udzielonych pożyczek w przewidzianych terminach.

Bank Przenysłowy powinien poświęcić dużo uwagi sprawom kontroli rachunkowości i sprawozdawczości w budownictwie. Zaniedbania w tej dziedzinie przynoszą ogromną szkodę interesom gospodarki narodowej. Tow. Stalin w swoim referacie na XIII Zjeździe RKP (b) podkreślił, że "bez sprawozdawczości nie może się posuwać naprzód żadna robota gospodarcza".^{x)} Pomagając tam, gdzie to okaże się potrzebne, usuwać braki w sprawozdawczości i rachunkowości, Bank Przenysłowy powinien doprowadzić do punktualnego składania sprawozdań przez wszystkie finansowane budowy i organizacje zleceńbiornicze.

Bardzo ważnym, można powiedzieć - decydującym warunkiem skuteczności pracy Banku Przenysłowego we wszystkich tych dziedzinach jest głębokie zbadanie i poznanie finansowej budowy. Konkretność i operatywność - to bardzo ważne cechy kontroli w ogóle, a finansowej w szczególności. Kontrolę tę należy wykonywać systematycznie we właściwym czasie, cel kontroli, realizowanej przez Bank, polega nie tyle na stwierdzeniu stanu rzeczy na budowie, ile na zapobieganiu możliwym załamaniom i niedociągnięciom przy wykonaniu planu budownictwa i jego kosztów, przekroczeniu budżetu i naruszeniu dyscypliny finansowej.

Tylko taka kontrola Banku Przenysłowego może przynieść rzeczywisty pożytek i dlatego musi być ona oparta na wszechstronnym poznaniu przedmiotu i warunków pracy. Kierujący pracownicy Banku - inspektorowie, ekonomiści, inżynierowie - powinni posiadać dostateczną wiedzę w zakresie budownictwa i doskonale orientować się we wszystkich - małych i wielkich - problemach gospodarki i finansów w budownictwie. Przyczyni się to ze swej strony do usprawnienia inspekcji i analizy sprawozdawczości rachunkowej budów.

Finansując i kontrolując wielką liczbę budów, Bank Przenysłowy gromadzi obszerny materiał, charakteryzujący przebieg i koszt własny budownictwa, jego dodatnie i ujemne strony. Gruntowne studiowanie i syntetyzowanie zebranego materiału umożliwi opracowywanie ogólnych problemów obniżenia kosztów budownictwa, usprawnienie jego organizacji i systemu finansowania oraz przedkładać tych problemów rządowi, ministerstwom, lokalnym organizacjom partyjnym i rządowym.

x) Sprawozdanie stenograficzne z XIII Zjazdu RKP(b) str. 131

Skomplikowane i odpowiedzialne zadania w dziedzinie finansowania budownictwa oraz jego kontroli wymagają od Banku Przemysłowego dalszego udoskonalenia doboru, rozmieszczania i szkolenia kadr.

P. PODSZIWALENKO
Prezes Zarządu Prombanku
ZSRR.

O WZMOCNIENIE KONTROLI FINANSOWEJ
W BUDOWNICTWIE.

Sowietskije Finansy
Nr 3 z dn.30.III.1949

Zamknięta niedawno piąta sesja Najwyższej Rady ZSRR zatwierdziła plan finansowy Państwa Radzieckiego - budżet państwowy ZSRR na rok 1949.

W związku z zadaniami dalszego rozwoju gospodarki narodowej wzrastają poważnie sumy, przeznaczone na inwestycje. Nakłady z budżetu na finansowanie budownictwa wyniosła w 1949 r. 79,8 mld rb. wobec 57,2 mld w r.1948. Poza tymi olbrzymimi sumami nakłady z własnych środków organizacji gospodarczych wzrastają z 9 mld rb. w r.1948 do 25,7 mld rb. w r.1949.

Budżet na rok 1949 przewiduje także dalszy wzrost efektywności inwestycji, zniżenie kosztu własnego robót budowlano-montażowych, mobilizację rezerw wewnętrznych i utrwalenie w budownictwie zasad rozrachunku gospodarczego.

W celu wykonania tych zadań zarządy budów i zleceńbiorcze organizacje budowlane mają obowiązek - przy podziale nakładów pomiędzy poszczególne obiekty - skupić zasoby finansowe przede wszystkim na robotach przy najważniejszych budynkach i działkach ustalonych obiektów w ten sposób, by oddać zleceniodawcom we właściwym terminie te obiekty, które mogą być włączone do procesu produkcji -

nego w r.1949. Nadto uruchomienie obiektów, przewidzianych w planie 1949 r., odbyć się powinno przy ścisłym utrzymaniu wydatków w granicach, ustalonych dla każdego poszczególnego obiektu.

Rzeczą ogromnej wagi w dziele mobilizacji zasobów wewnętrznych i zniżenia kosztu własnego budownictwa jest przyspieszenie rotacji środków obrotowych.

Odpowiednio do zadań, które plan gospodarki narodowej na rok 1949 postawił w dziedzinie realizacji inwestycji, instytucje banku pogłębić powinny finansową kontrolę wykonania przez inwestorów i organizacje budowlane planów inwestycyjnych oraz terminów uruchomienia nowych obiektów, wykonania zadań w zakresie zniżenia kosztu własnego robót budowlanych i montażowych, a wreszcie kontrolę mobilizacji zasobów wewnętrznych i dalszego wcielania w życie zasad rozrachunku gospodarczego. Banki wziąć muszą najżywszy udział w opracowaniu zarządzeń, któreby zapewniły przyspieszenie rotacji środków obrotowych budów i zleceńobiorczych organizacyj budowlanych, upłynnienie środków pieniężnych, zaangażowanych w produkcji niezakończonych, w nadmiernych zapasach przedmiotów wyposażenia technicznego, towarów i innych wartości rzeczowych oraz w rozliczeniach.

Szczególne uwagę poświęcić należy sprawie przyspieszenia rotacji środków, uwięzionych w produkcji niezakończonych. Przyczyną wzrostu tych sum było niewykonanie przez niektóre budowy i organizacje budowlane zadań w zakresie włączenia do procesu produkcyjnego nowych obiektów, wskutek niedotrzymania terminów budowy i rozproszenia zasobów pieniężnych i rzeczowych na liczne nieprzeznaczone w danym okresie do uruchomienia obiekty.

Według danych, dotyczących szeregu budów, finansowanych przez Bank Przemysłowy, wartość robót, pozostających do zakończenia, przewyższyła w tych przypadkach wartość robót wykonanych przy obiektach uruchomionych przeszło o 30 %. To znaczy, że przy niektórych budowach środki obrotowe wykonały w ciągu roku zaledwie trzy czwarte cyklu obrotowego, przeciętna zaś długość jednego cyklu wyniosła 480 dni.

Kontrola stanu niezakończonych budów wykazuje ogromne możliwości odmrożenia środków uwięzionych w robotach niezakończonych. Tak np. stwierdzono, że są obiekty o wysokim odsetku gotowości technicz-

nej, przy których nie nie zrobiono w r.1948. W szeregu przypadków, pomimo istnienia takich obiektów, przystępowano do budowy obiektów nowych, co jeszcze bardziej zwiększało liczbę budów niezakończonych. Na budowę jednego z zakładów Ministerstwa Przenysłu hutniczego wyasygnowano w r.1948 10.000 tys.rb. Zakończenie tego obiektu - bocznic kolejowej - wymagało 3.500 tys.rb. Istniały wszelkie możliwości zakończenia tego przeznaczonego do uruchomienia obiektu. Pomimo to kierownicy budowy przeznaczone na ten cel pieniądze wydali na budowę 22 drobniejszych nie przeznaczonych do uruchomienia w danym roku obiektów, pozostawiając na budowę bocznic zaledwie 1.500 tys.rb.

Są wypadki, gdy w liczbie inwestycji niezakończonych podaje się obiekty, włączone już faktycznie do procesu produkcyjnego. Formalne przekazanie ich do eksploatacji przewleka się z winy wykonawców, którzy opóźniają usunięcie braków i niedociągnięć w robotach budowlanych i montażowych.

W niektórych przypadkach wśród nakładów inwestycyjnych na budowie niezakończone figurują wskutek zaniedbanej sprawozdawczości wydatki na elementy już zakończone, a także przedmioty wyposażenia technicznego, przekazane formalnie do montażu, lecz faktycznie znajdujące się jeszcze na składzie. Tak np. wśród nakładów na niezakończone budowle (przy budowie jednego z zakładów Ministerstwa Przenysłu Samochodowego i Traktorowego) figurowały w pierwszym kwartale 1948 r. 34 jednostki wyposażenia technicznego o wartości 1,428 tys.rb., podczas gdy w rzeczywistości 30 tych jednostek było na składzie, pozostałe zaś cztery - leżały nierozpakowane.

Przy niektórych budowach powolna jest bardzo rotacja środków obrotowych, ulokowanych w pozostałościach wyposażenia technicznego. W r.1948 koszt przedmiotów wyposażenia technicznego, składowanych przy budowach szeregu ministerstw i resortów, wynosił 85 % kosztu przedmiotów wyposażenia technicznego, oddanego do montażu w ciągu roku ubiegłego. Długość okresu od chwili przybycia przedmiotów wyposażenia technicznego na budowę do chwili przekazania ich do montażu wyniosła np. w zakresie Ministerstwa Przemysłu Hutniczego 600 dni.

Główne przyczyny nagromadzenia się przy niektórych budowach

zbędnych przedmiotów wyposażenia technicznego polegają na przedwczesnej, zbędnej i nieskompletowanej dostawie tych przedmiotów oraz na gromadzeniu ich przy obiektach, których budowę przerwano. Tak np. do jednego z zakładów Ministerstwa Budowy Maszyn Ciężkich wyeksportowano w IV kwartale 1948, z dyspozycji Ministerstwa, 135 tokarek - gwinciarek, podczas gdy potrzebnych było tylko 70 takich obrabiarek. Do tegoż zakładu wyeksportowano 32 frezarki, które były mu zupełnie niepotrzebne.

Wiele spośród oddziałów Banku Przemysłowego wciąż jeszcze niedostatecznie kontroluje przebieg wykonywania przez budowy planów mobilizacji zasobów wewnętrznych. Zadanie polega na tym, by kontrolę tę wzmocnić i zwiększyć jej skuteczność.

Oddziały banku powinny systematycznie kontrolować na budowach przebieg wykonania planów mobilizacji zasobów wewnętrznych, wykrywać przyczyny tworzenia się pozostałości wyposażenia technicznego i żądać, by organizacje nadrzędne zastosowały niezbędne środki ku likwidacji wykrytych faktów niegospodarności. Instytucje Prombanku muszą wprowadzić kontrolę nad tym, by zapasy przedmiotów wyposażenia technicznego i materiałów utrzymywano ściśle w granicach przyznanych na te cele sum.

Dużą wadą niektórych organizacji budowlanych jest źle funkcjonujące zaopatrzenie w materiały budowlane. Zła organizacja gospodarki zaopatrzeniowo-składowej, powolność ruchu materiałów ze składu do miejsca pracy, nieodpowiadający zapotrzebowaniu asortyment dostarczanych materiałów, zmuszają do przerabiania tych materiałów i przedłużają tempo rotacji środków obrotowych. Obowiązujące normy zapasów materiałów budowlanych przekracza się w szeregu wypadków 1,5 - 2 krotnie.

Niezadawalająca sytuacja panuje w dziedzinie organizacji rozliczeń w budownictwie. W ogólnej długości cyklu obrotowego przypada na rozliczenia za wykonane roboty: w organizacjach budowlanych Ministerstwa Elektrowni 71 dni, Ministerstwa Budowy Przedsiębiorstw Ciężkiego Przemysłu - 44 dni, Głównymaszstroju przy Radzie Ministrów - 40 dni, Ministerstwa Komunikacji - 40 dni.

Zahamowanie rozliczeń powstaje wskutek zadłużenia zleceńodawców z tytułu wykonanych robót. W większości wypadków zadłużenie to jest skutkiem opóźnionego sporządzenia i zatwierdzenia projektów i

kosztorysu. Dlatego usprawnienie kontroli bankowej w tej dziedzinie przyczynia się do zlikwidowania zadłużenia zleceńodawców za wykonane roboty.

Duże znaczenie dla upłynnienia uwieczonych w rozliczeniach środków na sprawna organizacja wykonania zleceń inwestorów. Przyspieszenie obiegu dokumentów, dobre zorganizowanie kompensacji wzajemnych roszczeń oraz zlikwidowanie zwłoki w regulowaniu przez oddziały banku należności, przypadających organizacjom zleceniobiorczym i dostawcom - wszystko to przyczynia się do skrócenia okresu rozliczeń.

Oddziały Prombanku muszą starannie kontrolować specyfikację materiałów, figurujących w bilansach zleceniobiorczych organizacji budowlanych. Wykrywanie zbędnych i nadmiernych wartości rzeczowych umożliwia przyspieszenie zbycia tych wartości i upłynnienia środków obrotowych.

Zleceniobiorcze organizacje budowlane znacznie poprawiły swe wskaźniki kosztu robót budowlanych i montażowych. Koszt tych robót, wykonanych w r.1948, jest niższy od prelininowanego na ten okres kosztu, a także niższy od rzeczywistego kosztu robót, wykonanych w r.1947. Tak np. zleceniobiorcze organizacje budowlane dawnego Głównego Zarządu Budowy Zakładów Przemysłu Naftowego i Gazowego przy Radzie Ministrów ZSRR obniżyły w ciągu 11 miesięcy 1948 r. koszt wykonanych robót budowlano-montażowych o 6,6 %. Wykonało plan niżenia kosztu budowy wiele organizacji Ministerstwa Budowy Przedsiębiorstw Przemysłu Ciężkiego, Ministerstwa Elektrowni, Ministerstwa Komunikacji. Są jednak jeszcze zleceniobiorcze organizacje budowlane, które nie wykonały ustalonych zadań w zakresie niżenia kosztu budownictwa i dopuściły do strat. Tak np. pomocnicze zakłady wytwórcze zjednoczenia "Boksitstroj" Ministerstwa Przemysłu Hutniczego poniosły w r.1948 przy produkcji cegieł stratę w wysokości 111 tys.rb. wskutek tego, że produkcja wybrakowana wyniosła przeciętnie 8 %, w niektórych zaś miesiącach dochodziła do 25 % ogólnej wartości produkcji.

Pomocnicze zakłady wytwórcze zjednoczenia Ministerstwa Budowy Maszyn Ciężkich produkują wapno, którego koszt jest niemal trzykrotnie wyższy od ustalonego w planie oraz żwir - o koszcie przeszło dwukrotnie wyższym. Wzrost kosztu materiałów w tym

zjednoczeniu wyniósł przeszło 750 tys. rb. W innym zjednoczeniu tego Ministerstwa wydatki na przewozy samochodowe wyniosły 592 tys.rb.,co w stosunku do ogólnej sumy kosztu wykonanych robót (1848 tys.rb.) wynosi 32 %.

Jednym z objawów pogwałcenia dyscypliny finansowej są nadmierne koszty ogólne i rozdęte etaty aparatu administracyjno - kierowniczego.

Biuro przewozowe zjednoczenia " Azowstalstroj " podległego Ministerstwu Budowy Przedsiębiorstw Przemysłu Ciężkiego, dopuściło w ciągu 7 miesięcy 1948 r. do strat w wysokości przeszło 500 tys.rb.,a to głównie wskutek przekroczenia funduszu płac i kosztów ogólnych. W ramach Zarządu robót przy budowie i odbudowie południowo-wschodniej kolei żelaznej istnieje biuro przedsiębiorstw pomocniczych o dwudziestu dwóch pracownikach, podczas gdy do kompetencji tego biura należy jeden tylko zakład.

Ażeby nie dopuścić do tego rodzaju pogwałceń dyscypliny finansowej, oddziały Pronbanku powinny systematycznie kontrolować w terenie - na budowach i w organizacjach budowlanych -przestrzeganie dyscypliny w zakresie kosztorysów i etatów oraz limitów wydatków administracyjno-gospodarczych; kontrolować zużytkowanie funduszy, przeznaczonych na premiowanie robotników, urzędników i personelu inżynieryjno-technicznego, przestrzeganie ustalonych funduszy płac w zakresie działalności zasadniczej i niezasadniczej oraz właściwe sporządzenie dokumentów,które służą za podstawę przydziału środków na płace.

Przy analizie sprawozdawczości i kontrolowaniu budów i organizacji budowlanych oddziały banku powinny starannie sprawdzać, czy oszczędnie wydaje się środki na materiały budowlane, a przy tym zwracać szczególną uwagę na właściwe stosowanie państwowych cen na materiały, norm wydatkowania i transportowania materiałów,na fakty strat i źle wykonanych robót, na stan sprawozdawczości i składowania. Należy również dokładnie kontrolować robotę zakładów pomocniczych.

Praktyka finansowania w r.1948 wykazuje,że niektóre organizacje budowlane wciąż jeszcze dopuszczają do sztucznego podwyższania sum w aktach zdawczo-odbiorczych i rachunków za wykonane roboty bu-

dowlane i montażowe, co zniekształca sprawozdawczość państwowa z wykonania planu i powoduje nadmierne otrzymywanie środków z budżetu państwowego. Budowa jednej z elektrowni przedłożyła np. w r.1948 rachunek za roboty przy układaniu impregnowanych podkładów pomimo, że faktycznie użyto podkładów nieimpregnowanych. Wskutek tego akt odbiorczy był nadmierny o 207 tys.rb. Dlatego zadaniem instytucji Prombanku jest ścisła kontrola przedkładanych bankowi dokumentów na wykonane roboty budowlano-montażowe. Należy koniecznie kontrolować stan wykonanych robót budowlano-montażowych w terenie, na samej budowie.

Kontrola właściwego sporządzania aktów zdawczo-odbiorczych i rozliczeń za wykonane roboty budowlane i montażowe zapewnia likwidację dopisywania i sztucznego podwyższania kosztu wykonanych robót oraz prowadzi do ugruntowania dyscypliny finansowej.

Wszechstronna analiza finansowej i gospodarczej działalności zleceniobiorczych organizacji budowlanych umożliwia wykrywanie rezerw, które mogą się przyczynić do przyspieszenia rotacji środków obrotowych. Dlatego Oddziały Banku Przemysłowego powinny systematycznie kontrolować i badać wyniki działalności finansowej zleceniobiorczych organizacji budowlanych. Pracownicy Banku Przemysłowego muszą wykazywać więcej inicjatywy w walce o wyszukiwanie źródeł niżenia kosztu budownictwa i o przyspieszenie rotacji środków obrotowych. Dlatego konieczny jest ścisły kontakt pracowników banku z budowlanymi i z organizacjami budowlanymi, głębokie badanie gospodarczej i finansowej strony budownictwa. Wzmocnienie kontroli finansowej i zwiększenie odpowiedzialności za wykonanie planu inwestycyjnego jest sprawą honoru wszystkich pracowników finansowych.

x

x

x

